

Het- en De-woorden

1 Of een zelfstandig naamwoord (substantief) een **het-woord** of een **de-woord** is, is zeer belangrijk:

- *De fiets:* **Welke** fiets; *de* fiets **die** daar staat; **deze** fiets; **die** fiets; **onze** fiets; *een* **mooie** fiets
- *Het boek:* **Welk** boek; *het* boek **dat** daar ligt; **dit** boek; **dat** boek; **ons** boek; *een* **mooi** boek

Er zijn substantieven die voorkomen met de en het **zonder verschil** in betekenis:

Vb: de en het aanrecht, deksel, figuur, silhouet ...

Er zijn substantieven die voorkomen met de en het **met verschil** in betekenis zoals:

De bal (voorwerp) ↔ het bal (dansfeest)
De bos (bundel) ↔ het bos (woud)
De stof (materie) ↔ het stof (wat stuift)

Sommige substantieven zijn samengesteld uit twee substantieven die ook afzonderlijk kunnen bestaan. Deze **samenstellingen** krijgen het lidwoord van het laatste substantief:

De huiskamer (want: de kamer)
Het woordenboek (want: het boek)

(uitzondering: het vierkant, het ogenblik, het tijdstip)

2 Het-woorden:

Het-woorden zijn onzijdige woorden (o.):

- Verkleinwoorden: *het stoeltje*
- Namen van talen: *het Frans*
- Namen van metalen: *het goud*
- Namen van windrichtingen: *het noorden*
- Namen van sporten: *het voetbal*
- Tweelettergepige zelfstandige naamwoorden die beginnen met:
 - be-: *het besluit*
 - ge-: *het geloof*
 - ver-: *het vertrek* (**uitzondering:** de verkoop)
 - ont-: *het ontbijt* (**uitzondering:** de ontvangst)
- Zelfstandige naamwoorden die eindigen op:
 - -isme, -asme: *het sarcasme*
 - -ment: *het parlement*
 - -sel: *het mengsel*
 - -um: *het universum*
 - -gram: *het telegram*
- Infinitieven van werkwoorden die als substantief worden gebruikt: *het leren*
- Adjectieven die als subjectief gebruikt worden: *het mooie*

3 De-woorden:

De-woorden verdelen we in mannelijke(m.) en vrouwelijke (v.) woorden:

- Dit is belangrijk bij het gebruik van *persoonlijke* en *bezittelijke voornaamwoorden*:

Vb: *De man is verdrietig: hij is zijn* gsm kwijt.
De appel, hij valt niet ver van de boom.

Vb: *De vrouw is verdrietig: zij is haar* gsm kwijt.
De tafel, zij lag vol met onbetaalde rekeningen.

- De **meeste** de-woorden zijn **mannelijk**.

Voor de **overgrote meerderheid van de substantieven** bestaan er in de standaardtaal geen criteria om mannelijke van vrouwelijke woorden te onderscheiden. Wie zich dus afvraagt wat **het genus** (geslacht) van een substantief is, raadpleegt dus best het woordenboek.

- Substantieven met de volgende Nederlandse of vreemde achtervoegsels:

◦ –heid:	<i>de waarheid</i>
◦ –nis:	<i>de kennis</i>
◦ –ing:	<i>de regering</i>
◦ –st:	<i>de winst</i>
◦ –schap:	<i>de vriendschap</i>
◦ –de:	<i>de chloride</i>
◦ –te:	<i>de diepte</i>
◦ –ij:	<i>de slavernij</i>
◦ –ie:	<i>de theorie</i>
◦ –iek, –ica:	<i>de logica</i>
◦ –theek:	<i>de bibliotheek</i>
◦ –teit:	<i>de universiteit</i>
◦ –tuur, –suur:	<i>de censuur</i>
◦ –age, –ine, –se:	<i>de discipline</i>
◦ –ee, –ea:	<i>de alinea</i>
◦ –sis, –xis, –tis:	<i>de syntaxis</i>

Bovenstaande substantieven worden als vrouwelijk beschouwd.

- Namen van vruchten, groentes, bomen en planten: *de bloemkool*
- Namen van rivieren en bergen: *de Mount Everest*
- Namen van letters en cijfers: *de 3*
- Alle substantieven in het meervoud: *de meisjes*
- Namen van mannen en vrouwen: *de lerares*

(**uitzondering**: het mens, het wijf en verkleinwoorden)

- **Niet vergeten**: de straat, de stad en de school!!!